

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Του ΖΑΝ ΜΑΡΙ

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

ΘΕΣ, καθώς κατέβαινα σκεπτικός την όδον Ρέν. Ένας στρατιώτης παρουσιάστηκε ξαφνα μπροστά μου. Ήταν ο γιός του επιστάτη των κτημάτων μας, ο Σαπαζό, — ο Σαπαζό ή όρντινάτος του συνταγματάρχη ! Σέ δυό λεπτά βρισκόμαστε σέ μιá μύρα και παίρναμε ένα όρντικό. Τήν τελευταία φορά (ήθχαν περάσει από τότε 12 ως 14 μήνες) που είχε πάρει άδεια και είχε έρθει στο Παρίσι, ο Σαπαζό, μάς είχε περιγράψει τόν συνταγματάρχη του ένθουσιαστικά. Ήταν πολύ ώραιος άνδρας, μάς έλεγε, ψηλός και κοτσονάτος γέρος, άνοιχτόκαρδος, έλευθερος στις κουβέντες του, άκούρατος στη δουλειά, αυστηρός μόνον με τούς τεμπέληδες, πολύ άπλη, με μιá λέξη, ψυχή, ψυχή γενναία και τού καθήκοντος. Νόμισα λοιπόν ότι θά εύχαριστούσα τόν Σαπαζό, άν τόν ρωτούσα τί γίνεται ó συνταγματάρχης του κι τού έξαμα με άφέλεια τήν έρώτησι αυτή :

— Τί γίνεται ó συνταγματάρχης σου φίλε μου ;
 Παρέ τήν προσδοκία μου όμως ó Σαπαζό έκανε μόλις άκουσε έναν μορφασμό κι' άνασ- ένεθε.
 — Ά τόν συνταγματάρχη ! τόν κακόμοιρο τόν συνταγματάρχη !... Τί κατρακύλισμα !...
 Και χωρίς να τού πώ έγώ τίποτε, μου διηγήθηκε τήν παρακάτω ιστορία :

— Ο δύστυχος ó συνταγματάρχης μου παραιτήθη άπ' τó στρατό, έδωκ' ένα χρόνο εξ αιτίας τής κόρης του, μιás ξεπλημένης, άσημης και νερασθενικής δεσποινίδος που και στόν περσιότατο άκόμη διάβαζε, και ω από τήν ύπερβολή της, μυθιστορήματα. Αυτό τό σαχλορότισο, ήταν όλη ή οικογένεια τού συνταγματάρχη. Τήν άγαπούσε σάν τρελλός κι' όταν αυτή έρωτεύθηκε κάποιον, στα καλά καθούμενα, ó γέρος δεν έφερες καμιά αντίρρηση τήν άφησε έλευθερη να τόν πάρη και να φύγη. Ύστερα από ό,τιό μέρους όμως έλαβε ένα τηλεγράφημα άπ' τήν Ο-στανδή, όπου βρισκόταν τό ζεύγος των νεο-νόμων. Ο γαμπρός είχε παίξει και είχε χάσει όλα τού τά χρήματα ! Ο συνταγματάρχης τούς έστειλε άμέσως ένα γερό ποσόν και περίμενε άπαντήσι τους. Μ τή δεκαπέντε ήμέρες έλαβε νέο τηλεγράφημα από τό ζεύγος, τό όποιο βρισκότανε στη Μασσαλία. Τόν άναγνώσαν πως ή έπιχείρηση είχε πάει κατά διαβόλου, και ó γαμπρός έτοιμαζότανε ν' άνοιξη μια τράπεζα : Τή φορά αυτή ó γέρο - συνταγματάρχης πούλησε όι μπορούσε να πουλήση για να τούς στείλη χρήματα. Έτσι ή ιστορία αυτή έξηκολούθησε όχτώ μήνες. Άπό κατρακύλισμα σε κατρακύλισμα, τό ζεύγος είχε κατανήσει ν' αναλάβη τήν διεύθυνση κάποιου μικροκοιτοφείου για φοιτητάς. Θαυμάσια δουλειά και αυτή κατά τόν γαμπρό, μόνον που χρειαζότανε κάποιος άνθρώπος δραστήριος και άνοχομότης για να έπιβλέπη. Άν μπορούσε ν' αναλάβη ó συνταγματάρχης τήν έπιβλέψη αυτή θά πήγαιναν θαυμάσια. Ο συνταγματάρχης έδίστασε στην άρχη μόλις έλαβε τήν νέα αυτή έπιστολή τού ζεύγους ; και είχε δικήν. Θεωρούσε τό έπάγγελμα που τού πρότειναν έξευτελιστικό. Μά στο τέλος υπεχώρησε. Έννοείται όμως ότι σ' αυτό τό άνωμεταξύ τά χρέη του τόν είχαν άναγκάσει να παραιτηθί από τόν στρατό.

Ο Σαπαζό σταμάτησε λίγο στο σημείο αυτό, άποτειώσε τό όρντικό του, και έξηκολούθησε :

— Δεν πέρσως, που λές, πολύς καιρός έν τώ μεταξύ όταν, μάθαμε ξαφνικά ότι τό οικοτροφείο δεν πήγαινε καθόλου καλά. Ο γαμπρός μάλιστα είχε παραιτήσει τόν κενό του μόνο του ν' άντιμετωπίσει τήν άναπόφευκτη πτώχευση, και να περιποιηθί τήν γυναίκα του που τήν είχε ήδη προσβάλει ή φθίασι, και τώσκασε χωρίς πολύ φασαρία, άφού φρόντισε να πάρη ό, τι άκόμεινε στο χρηματοκιβώτιο.

... Ω ! τόν καυμένο τόν συνταγματάρχη, άναστένιξε ξανά ó Σαπαζό !. Τί κατρακύλισμα !..
 — Και πώς να τόν δής καμιά φορά ; ρώτησα τόν στρατιώτη.
 — Πηγαίνω βέβαια. άλλωστε ó συνταγματάρχης κάθεται δυό βήματα από δω. Άν θέλεις πάμε να τόν δ' ύμε. Ο συνταγματάρχης δεν σέ γνωρίζει. Δεν θά στενοχωρηθί λοιπόν καθόλου άμα σέ ιδί, και μένα θά μου δώση κουράγιο ή συντροφιά σου.

Τόν συνάδεψα από περιέργεια κι' από συμπάθεια για τόν συνταγματάρχη αυτόν, τόν δυνατόν άνθρώπο και τόν άδύνατον πατέρα.
 Επήραμε τόν στενό δρομάκο όπου οι μεγάλοι τοίχοι τού μο-

ναστηριού τού Άγίου Σουλπικίου, σκορπίζον γύρω τους ίσκιο και σιαπή, και σέ λίγο φτάσαμε σ' ένα σπίτι που βρισκότανε στό βάθος μιás ύψηλης αύλης που οι πέτρες της ήταν σκεπασμένες από χόρτο. Τό σπίτι ήταν παμπάλαιο και έρειπωμένο, με παντίστρια έτοιμόρροπα και κουρτίνες φορτωμένες σκόνη. Στην είσοδο μιá βαρειά μυρωδιά κουζίνας μάς χτύπησε στη μύτη.

— Πού εινε ó συνταγματάρχης ; ρώτησε ó Σαπαζό, ένα παιδί που έβγαινε τή στιγμή εκείνη.

— Έκει, δεξιά, κάτω από τή σάλα.
 Στο σκοτεινό υπόγειο που τό φώτιζε ένα άδύνατο φώς, άνεγνώρισα, άν και δεν τόν είχα ποτέ ιδεί, τόν ώραιό, ψηλό άσπρομάλλη συνταγματάρχη. Με τό μανίκια άνασηκαμένα, φρονώντας μιá ποδιά ύψηλή, στεκόταν όλόγειος, με τό κεφάλι ψηλά, μπρός σέ μιá σειρά παπουτσιά. Είχε τό άριστερό χέρι βυθισμένο ως τόν άγκώνα σέ μιá μπόττα, τήν όποια έλουστράριζε με τό δεξί. Μόλις είδε τόν Σαπαζό, φώναξε με τήν άρρενωπή και δονουμένη από είλιχρίαινα φωνή του :

— Μπα ! καλώς τόν Σαπαζό !.. Ά καλό μου παιδί, πόσο χαίρομαι που σέ βλέπω ! Δε σου δίνω τό χέρι μου γιατί εινε μαύρο άπ' τή μογιά, κι' άλλωστε βιάζομαι να τελειώσω τή δουλειά μου. Έξέρεις ότι τό οικοτροφείο άναγκαστήκαμε να τό παραχωρήσουμε σέ δυό ξενοδόχους άπ' τή Ανών. Τούς παρεκάλεσα μόνον να μου έπιτρέψουν να μείνω έκει μιá εβδομάδα με τήν κόρη μου. Μά όταν πέρασε κ' ή εβδομάδα αυτή καίτηθε ή μέρα να φύγομε, ή κατάσταση τής κόρης μου δεν τής έπέτρεψε να κινηθί. Θελοντας και μη τότε μείναμε. Έκείνη ή καυμένη δεν τρώει ούτε όσο ένα πουλί. Μά έγώ ; Δεν μπορώ να χορτάσω με τό ψέμμα. Ο ξενοδόχοι στραβομουτσούνισαν. Ευτυχώς όμως κάποιο γιαρσόνι τό οικοτροφείου, έλυγε άξαφνα. Ζήτησα τότε τή θέση του. Κ' έτσι οι ξενοδόχοι εινε εύχαριστημένοι και στέλνονε στη μικρούλα μου ό, τι καλλίτερο περιουσιέι μετά τό γεύμα. Ωμολογώ, Σαπαζό, ότι μ' όλη μου τή δυστυχία έχω και κάποια τύχη. Ο Σαπαζό τόν κύταζε άναυδος, ντροπισμένος για λογαριασμό του, και μόλις κατόρθωσε να τραυλίση :

— Ω, συνταγματάρχη μου !.. Ω !.. συνταγματάρχη μου !..

Ο συνταγματάρχης άφησε καταγής τήν άστραφτερή μπόττα του, πήρε μιάν άλλη, και σάν να ήθελε να πνίξη κάθε σκέψη, έξακολούθησε να φτύνη πάνω της, να βάζη μογιά και να τήν περνάη με τή βούρτσα γούγορα - γούγορα...

— Ούφ ! πάει κι' αυτή ! είπε άναπνέοντας βαθειά. Σε μισή ώρα γυαλίσο δώδεκα ζευγάρι, αστό κατώφθωμα, έ Σαπαζό ; Τί άστεια εινε ή ζωή ! Ύστερα από τό να χρόνια έναγαυάλισο μόνος μου παπούτσιά, όπως τόν καιρό που ήμουν στρατιώτη, και είχα άγγοραία.

Ίσως για να κρύψη τήν συγκίνησή του, ίσως γιατί δεν ήθελε, να ταπεινωθί μπροστά μας, ίσως για να μάς έμποδίση να τού πούμε λέξεις όικτου και συμπάθειας που θά πλήγωναν όσο τίποτε άλλο τήν ύπερηφάνεια του, ó συνταγματάρχης τώρησε στο χορατό. Έβαζε τά γυαλιμένα παπούτσιά, τό ένα δίπλα σ' άλλο, τά τραβούσε λίγο προς τά έξω, τά ξανάσπρωχνε λίγο προς τά μέσα, δουλειώντας και μιλώντας :

— Αυτό εινε παιά τό συνταγματάρχη μου τώρα, Σαπαζό... Έσύ, πώ μέσα, νούμερο 4 !.. Και σ' ύξω, νούμερο 7 !.. Έξω λοιπόν !. Προσοχή, μην κουνιέσαι !. Άτενώς ! Σαπαζό, κύταξε πως εινε ίσια στη σειρά όλα τά παπούτσιά !. Λες και τά ίσώσα με τό σκαθί μου !

Μά ó Σαπαζό θυμότανε τόν συνταγματάρχη του πάνω στο άλογό του, επί κεφαλής τού συνταγματάρχη, τόσο ώραιό, τόσο περήφανον, τόσο εύθυνη ή στις μεγάλες ποράτες και μελαγχολούσε... Ήταν τόσο όδυνηρή ή αντίθεση στην κατάσταση που τόν βλέπαμε εκείνη τή στιγμή, ότρε ό φτωχός ó Σαπαζό δεν μπορούσε ν' άρθρώρη ούτε μιá λέξη. Σιωπηλός, ό καλός ó Σαπαζό, ένοιωσε χοντό δάκρυα να τού γερμουν τά μάτια, ύστερα να κυλάν στα μάγουλά του και να στάζουν πάνω στα φρεσουργαλισμένα παπούτσιά ! Μά κι' ó συνταγματάρχης έσκυψε ξαφνικά, έσκυψε χαμηλά, πολύ χαμηλά, είτε για ν' άποθήση καταγής τό τελευταίο παπούτσι, είτε για να μην δώμε τά μάτια του πούχαν και κείνα δακρύσει, σιαπηλός, και ασυγκίνητος...

Μά έγινε πολύ γρήγορα και πάλιν κύριος τού έαυτού του, κατέληφθη από τήν ύπεροχη εκείνην ύπερηφάνειά του, πάνω στην όποια συντρίβονταν πίκρες και συμφορές, έκανε τόν θυμολογία για να μη δείξη τήν συγκίνησή του και με μιá πλατειά χειρονομία που τήν μεγαλοπρέπειά της, κανέναν έξευτελισμό δέ θά μπορούσε να μετριάσει, με φωνή που ή άρρενωπή τραχύτης της τούπνιγε τούς λυγμούς, είπε στο Σαπαζό, μη δεχόμενος τόν άποθαρητικό όικτο του :

— Τά δάκρυά σου παιδί μου δείχνουν πως έχεις καλή καρδιά, μά ó διάλογος να με πάρη και να με σηκώση, μη βρέχης τά παπούτσιά μου, θά χρειαστή να τά έναγαυάλισω !.. Ζάν Μαρί

